DÔVODOVÁ SPRÁVA

k návrhu Všeobecne záväzného nariadenia Obce Malý Lapáš č. 03/2027 o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady na území obce Malý Lapáš

1. Všeobecná časť

Obec Malý Lapáš predkladá návrh nového všeobecne záväzného nariadenia, ktorým sa upravujú sadzby vybraných miestnych daní a systém určovania a vyúčtovania miestneho poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. Návrh nahrádza VZN č. 01/2026 a nadväzuje na zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov.

Zmeny sledujú dva hlavné ciele: stabilizovať príjmovú stránku rozpočtu obce pri rastúcich nákladoch na poskytovanie verejných služieb a zaviesť spravodlivejší spôsob úhrady nákladov odpadového hospodárstva, ktorý motivuje domácnosti k znižovaniu množstva zmesového komunálneho odpadu.

2. Dôvody úpravy dane z nehnuteľností

Hlavným dôvodom úpravy sadzieb dane z nehnuteľností je postupné znižovanie výnosu z podielových daní v dôsledku legislatívnych zmien a súčasný rast výdavkov obce. Inflácia, zvýšené ceny stavebných materiálov, prác a služieb a vyššie náklady na prevádzku, opravy a údržbu obecného majetku znižujú reálnu hodnotu prostriedkov, ktoré má obec k dispozícii.

Daň z nehnuteľností nebola v obci zvyšovaná osem rokov. Za toto obdobie sa významne zmenila cenová úroveň a náklady na zabezpečovanie samosprávnych úloh. Doterajšie sadzby preto už nezodpovedajú dnešným ekonomickým podmienkam. Úprava dane má pomôcť obci udržať poskytovanie základných služieb, zabezpečovať údržbu verejných priestranstiev, komunikácií, osvetlenia a obecného majetku a vytvárať podmienky na ich obnovu.

Návrh predovšetkým zvyšuje sadzby dane z pozemkov a dane zo stavieb. Pri väčšine kategórií pozemkov sa sadzba mení z 0,80 % na 1,00 %, pri záhradách z 0,20 % na 0,30 %. Pri stavbách na bývanie sa sadzba mení z 0,25 € na 0,50 € za m² zastavanej plochy. Návrh samostatne upravuje aj sadzby dane z bytov, nebytových priestorov a vybraných typov garáží. Zníženia dane a oslobodenia uvedené v § 7 návrhu zostávajú zachované.

Príjmy z dane z nehnuteľností sú vlastným príjmom obce. Ich úprava predstavuje jeden z nástrojov, ktorými môže obec reagovať na zmenené podmienky svojho financovania bez toho, aby obmedzovala základné služby pre obyvateľov.

3. Dôvody úpravy poplatku za komunálne odpady

Hlavným cieľom navrhovanej úpravy nie je plošné zvyšovanie poplatkov, ale spravodlivejšie rozdelenie nákladov medzi pôvodcov odpadu. Základným princípom je, aby každý platil primerane množstvu odpadu, ktoré skutočne vytvorí, a aby domácnosti, ktoré dôsledne triedia odpad a produkujú menej zmesového komunálneho odpadu (ZKO), neboli finančne znevýhodňované oproti domácnostiam produkujúcim väčšie množstvo odpadu.

Návrh na rok 2027 zavádza preddavok naviazaný na objem zbernej nádoby a počet odvozov a následné zúčtovanie podľa skutočne odváženého množstva odpadu a skutočných oprávnených nákladov odpadového hospodárstva obce. Pri 120-litrovej nádobe predstavuje navrhovaný ročný preddavok 60 € za zmesový komunálny odpad pri 13 vývozoch a 50 € za biologicky rozložiteľný komunálny odpad (BRKO) pri 20 vývozoch. Ide o preddavky, nie o garantovanú konečnú výšku poplatku. Domácnosti tak získavajú priamu motiváciu znižovať množstvo odovzdávaného odpadu. **Výška poplatku bude naviazaná na nádobu, nie na počet členov v domácnosti a zruší sa paušálna sadzba 25 eur / osoba.**

Významným dôvodom na zmenu systému je aj očakávaný rast nákladov v súvislosti so sprísňovaním požiadaviek na úpravu zmesového komunálneho odpadu pred jeho skládkovaním. Mechanicko-biologická úprava (MBÚ), ktorej povinné uplatňovanie sa podľa aktuálneho legislatívneho nastavenia predpokladá od 1. januára 2027, predstavuje dodatočný technologický proces a zvýšenie cien spracovania a zneškodňovania ZKO. **O to dôležitejšie je predchádzať vzniku odpadu, dôsledne triediť a znižovať množstvo odpadu, ktorý musí prejsť nákladným spracovaním.**

K doterajším nákladom na zber, prepravu a skládkovanie pribudnú náklady na jeho mechanicko-biologickú úpravu, prípadnú dodatočnú prepravu a nakladanie s jednotlivými výstupmi tohto procesu. **Kým v súčasnosti stojí samotné uloženie odpadu na skládku 55 eur na tonu, po zavedení MBÚ to bude 120 eur na tonu.**

Pri biologicky rozložiteľnom odpade obec uprednostňuje domáce kompostovanie. Spracovanie kuchynského a záhradného biologicky rozložiteľného odpadu v mieste jeho vzniku, pokiaľ je vhodné a v súlade s pravidlami systému, znižuje potrebu jeho odvozu a ďalšieho spracovania.

Podľa predbežného očakávania obce by väčšina obyvateľov pri zodpovednom nakladaní s odpadom mala v konečnom dôsledku zaplatiť menej ako v roku 2026. Skutočný poplatok však bude možné určiť až po zúčtovaní hmotnosti vyprodukovaného odpadu a nákladov za príslušný rok; uvedené očakávanie preto nie je všeobecnou garanciou úspory pre každú domácnosť. **Priemerná výška ročného poplatku za ZKO na rok 2026 predstavuje 33 eur.**

4. Predpokladané finančné a environmentálne vplyvy

Úprava dane z nehnuteľností zvýši vlastné daňové príjmy obce. Pri odpadoch má systém zabezpečiť transparentnejšie priradenie skutočných nákladov k vyprodukovanému množstvu odpadu a motivovať obyvateľov k predchádzaniu jeho vzniku, triedeniu a domácemu kompostovaniu. Nižšie množstvo ZKO môže zmierniť dosah rastúcich jednotkových nákladov na spracovanie odpadu na obyvateľov aj obec. Obec je povinná náklady na odpady rozrátať svojim obyvateľom. **Čím menej odpadu sa vytvorí, tým menej sa bude rozrátavať.**

5. Záver

Navrhované VZN je reakciou na dlhodobo rastúce náklady samosprávy a meniace sa podmienky financovania obcí. Pri dani z nehnuteľností má zabezpečiť primerané vlastné príjmy na plnenie úloh obce v investičnej činnosti; pri odpadoch má presadiť zásadu spravodlivejšieho platenia podľa skutočnej produkcie odpadu a podporiť jeho znižovanie.

Príloha – stručné porovnanie sadzieb

Daň z pozemkov

Druh pozemku	2026	2027	Zmena
Orná pôda, vinice, ovocné sady, TTP	0,80 %	1,00 %	+25 %
Lesy, rybníky a vodné plochy	0,80 %	1,00 %	+25 %
Záhrady	0,20 %	0,25 %	+25 %
Zastavané a stavebné pozemky	0,80 %	1,00 %	+25 %
Ostatné plochy	0,80 %	1,00 %	+25 %
Pozemky pod transformačnou stanicou/stánkom	1,70 %	1,50 %	−11,8 %

Daň zo stavieb a bytov

Druh nehnuteľnosti	2026	2027	Zmena
Stavby na bývanie a drobné stavby	0,25 €	0,50 €	+100 %
Poľnohospodárske stavby	0,50 €	1,00 €	+100 %
Rekreačné stavby	0,40 €	0,80 €	+100 %
Samostatné garáže	0,40 €	0,80 €	+100 %
Hromadné garáže	0,40 €	2,00 €	+400 %
Priemyselné, podnikateľské, ostatné stavby	0,70 €	1,40 €	+100 %
Byty	0,50 €	1,00 €	+100 %
Nebytové priestory	0,40 €	0,80 €	+100 %
Príplatok za ďalšie podlažie	0,06 €	0,08 €	+33,3 %

Sadzby v € sú ročne na 1 m² príslušnej plochy. V návrhu sú podzemné hromadné garáže uvedené osobitne s rovnakou sadzbou 2,00 €.

Poplatok za odpad

Zložka	2026	2027
Spoločná zložka	25 €/osoba/rok	vypúšťa sa
ZKO	0,20 €/kg	preddavok 60 €/120 l/13 vývozov
BRKO	bez samostatnej sadzby	preddavok 50 €/120 l/20 vývozov
Drobný stavebný odpad	0,07 €/kg	0,08 €/kg

Poznámka: Ročný preddavok sa následne zúčtuje podľa podmienok váženého množstvového zberu.